

UKRAYNA İŞGALİNİN RUSYA'NIN SURIYE POZİSYONUNA ETKİSİ: YABANCI SAVAŞÇILAR VE NÜFUZ MESELELERİ

ÖMER BEHRAM ÖZDEMİR

Uzman ORSAM

“

Rusya'nın henüz işgal başlamadan evvel "gönüllü yazılma" sürecini yürürlüğe koyduğu ve sonunda bugün Rusya adına Ukrayna topraklarında savaşmak için sözleşme imzalayan on binlerce Suriyeli milisin olduğuna dair çok sayıda farklı yerel kaynağın iddiası mevcut bulunmaktadır. Yine de Rusya'nın bölgede senelerdir devam eden varlığı ve Rus güvenlik şirketleri aracılığıyla muhtelif çatışma bölgelerine Suriyeli milislerin sevk edildiği düşünüldüğünde söz konusu milis devşirme sürecinin Ukrayna odaklı bir çalışmadan ziyade zaten devam eden bir Rus uygulaması olduğu söylenebilir.

”

Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski, Rus güçlerinin Ukrayna'yı işgal harekâtını başlatmalarından hemen birkaç gün sonra Rus saldırılarına karşı Ukrayna'yı savunmak isteyen yabancı "gönüllülere" çağrıda bulunmuştu. Bu çağrı ve Rusya'nın da farklı devlet dışı silahlı aktörleri Ukrayna sahasında kullanması Rusya'nın Ukrayna işgalinde yabancı savaşçı meselesini yeniden gündeme getirmiştir.

UKRAYNA VE RUSYA'NIN YABANCI MİLİS HAMLELERİ

Sahadaki Ukrayna savunma unsurlarından Bölgesel Savunma Güçleri'ne bağlı olarak kurulacak Uluslararası Lejyon yabancı gönüllülerden oluşacak ve bu yabancı milisler, Ukraynalı güçlerle koordineli şekilde Rus işgaline karşı mücadele edeceklerdi. Zelenski'nin açıklamalarına göre, henüz ilk

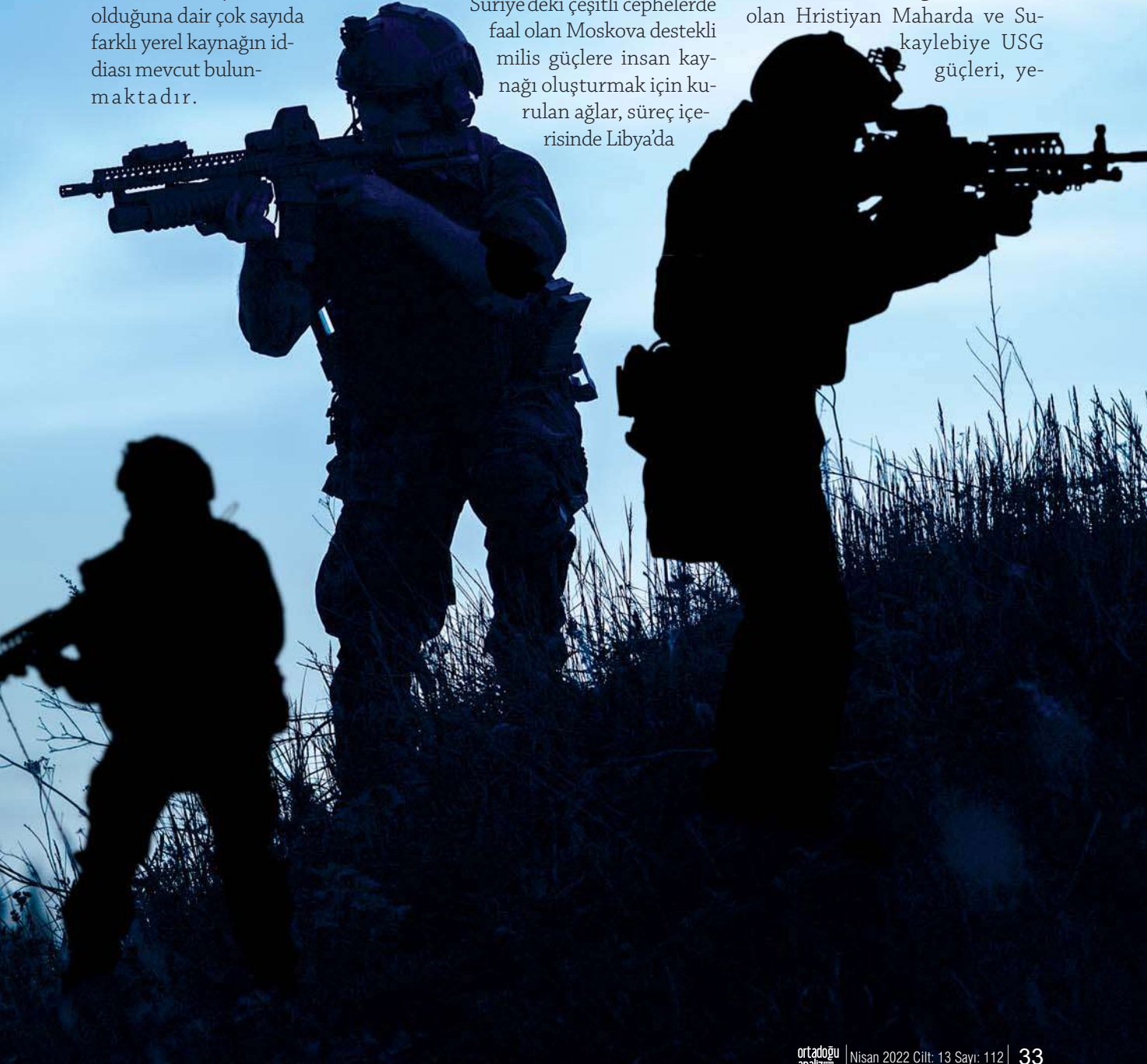
etapta sayıları 16 bin civarındaki "gönüllü" başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerinden Ukrayna güçlerinin yanında Rus işgal güçlerine karşı savaşmak için Kiev hükümetine başvurmuştu. Takip eden günlerde bu sayının 20 bine ulaştığı Ukrayna makamlarınca duyurulmuştu. Başta Rusya ile çatışmalı geçmişi olan Çeçen ve Gürcü unsurlar olmak üzere çok sayıda farklı milletten müteşekkil bu gönüllü unsurlar Kiev tarafından Rus işgaline karşı alınmış sivil kökenli bir inisiyatif gibi lanse edilse de pek çok eski askerin "gönüllü" çatısı altında bölgeye intikal ettiklerine dair açık kaynaklara yansıyan iddialar mevcuttur. Ukrayna'nın bu tartışmaya yol açan ve önümüzdeki yıllarda bilhassa "yabancı savaşçılar ve uluslararası hukuk" temalı çalışmalara konu olacak çıkışına müteakip benzer bir hamleyse Moskova'dan gelmiştir. Rusya Savunma Bakanı, Ge-

neral Sergey Şoygu yaptığı açıklamada Ortadoğu'dan 16 bin gönüllünün Donbas halkına yardım için bölgeye gelmeye istekli olduklarını açıklamıştır. Rusya'nın henüz işgal başlamadan evvel "gönüllü yazılma" sürecini yürürlüğe koyduğu ve sonunda bugün Rusya adına Ukrayna topraklarında savaşmak için sözleşme imzalayan on binlerce Suriyeli milisin olduğuna dair çok sayıda farklı yerel kaynağın iddiası mevcut bulunmaktadır.

Yine de Rusya'nın bölgede senelerdir devam eden varlığı ve Rus güvenlik şirketleri aracılığıyla muhtelif çatışma bölgelerine Suriyeli milislerin sevk edildiği düşünüldüğünde söz konusu milis devşirme sürecinin Ukrayna odaklı bir çalışmadan ziyade zaten devam eden bir Rus uygulaması olduğu söylenebilir.

Suriye'deki çeşitli cephelerde faal olan Moskova destekli milis güçlere insan kaynağı oluşturmak için kurulan ağlar, süreç içerisinde Libya'da

Halife Hafter güçlerinin yanında ve Karabağ'da işgalci Ermeni güçlerinin yanında konuşlandırılan Rusya destekli milis güçler için de militan devşirme görevini yerine getirmiştir. Bu süreçlerde ön planda olan 5.Kolordu ve bazı Ulusal Savunma Güçleri (USG) grupları Ukrayna için de benzer şekilde öncü rol oynama potansiyeline sahiptir. Bilhassa Hama bölgesinde etkin olan Hristiyan Maharda ve Su-kaylebiye USG güçleri, ye-

relde USG militan havuzu içerisinde militan devşirmek için kullanışlı uzantılar olarak işlev görebilirler. Orta ve güney Suriye’de İran destekli rejim unsurlarını dengelemek adına Moskova tarafından kurulan 5.Kolordu ve yine Rusya destekli Kaplan Güçleri de Dera-Hama-Humus-Deyrezzor hattında gerekli görüldüğü takdirde Ukrayna cephesi için militan devşirebilecek tecrübe ve bağlantılara sahiptir. Bu süreçte önceki tecrübelerde olduğu gibi Wagner ve E.N.O.T. gibi Rus güvenlik şirketleri de dâhil olarak koordinasyonu sağlayacaklardır. Elbette tüm bu senaryo henüz olasılık seviyesindedir. Bununla birlikte Libya ve Karabağ tecrübeleri olası bir Ukrayna tecrübesi ihtimalini de güçlü kılmaktadır. Böyle bir gelişme ise hem rejim cephesinde hem de muhalif cepheye yeni gelişmeleri tetikleme potansiyeline sahiptir.

“

Suriyeli unsurların bölgeye yoğun şekilde intikali Rus askerî kapasitesinin imajı için pek olumlu bir gelişme olmayacaktır. Ayrıca Rusya’nın Suriye içerisinde kullanmak için devşireceği milislerin ülke dışında uzun sürecek bir çatışmada kullanılması Moskova’yı bölgede İran’a karşı dezavantajlı konuma düşürebilir.

”

RUSYA’NIN SURİYE TEMELLİ OLASI YABANCI SAVAŞÇI HAMLESİ VE İHTİMALLER

Suriye’nin içerisinde bulunduğu ve her geçen gün şiddeti artan ekonomik yıkım ülkeyi terk etmeyen veya edemeyen pek çok

genç erkeğin milis güçlere katılarak ekonomik kazanç elde etme arayışına zemin hazırlamaktadır. Rejim ordusu görünürde ordu güçlerinin savaşa hazırlık durumunu savaş öncesi konuma getirmiş ve çok sayıda askeri ya terhis etmiş veyahut izne çıkarmıştır. Lakin bu süreç esnasında ülke sathında faal olarak milis grupların sayıları ve sahip oldukları milis güçler hızlı şekilde artışa geçmiştir. Esad rejiminin gerçekleştirdiği parlamento seçimlerinde çok sayıda milis güç sahibi yerel figürlerin yani savaş ağalarının parlamentoya girişi rejimin güvenlik politikalarındaki milisleşme eğiliminin ispatı bir sonuç olmuştur. Bu açıardan bakıldığında insan kaynağı açısından bir sorun yaşanmayacağı söylenebilir. Bununla birlikte Suriyeli unsurların bölgeye yoğun şekilde intikali Rus askerî kapasitesinin imajı için pek olumlu bir gelişme olma-

yacaktır. Ayrıca Rusya'nın Suriye içerisinde kullanmak için devşireceği milislerin ülke dışında uzun sürecek bir çatışmada kullanılması Moskova'yı bölgede İran'a karşı dezavantajlı konuma düşürebilir. Dera'da son 9 ayda yaşananlar İran destekli unsurların ülkenin güney hattında Rusya'nın dengeleyici hamlelerine karşın başat aktör konumunda olduklarını ispat etmiştir. Rusya'nın var olan milis gücü havuzunu Suriye'den fazlaca uzaklaştırması Tahran'ın nüfuzunun daha fazla artmasına yol açabilecekken aynı zamanda İsrail'in de bu bahaneyle Suriye içerisindeki Suriye rejimi ve İran noktalarını hedefleyen saldırılarının katlanmasına yol açabilir. Böylesi bir ihtimal Karadeniz'de bir savaş hâlinde olan Moskova'nın Suriye'nin güneyinde fitili ateşlenecek bir İsrail-İran çatışmasını engellemek için çaba sarf etmek zorunda kalacağı ve hatta Suriye'de ABD başta olmak üzere yabancı aktörlerin daha fazla müdahil olacağı bir güç boşluğunun oluşmasına yol açabilir. Kuzey Suriye'de ise Ukrayna savaşının çıktısı olarak kısa vade içerisinde ciddi bir İdlib operasyonunun masadan kalktığı söylenebilir. Buna ek olarak hâlihazırda

muharip unsurlarının ekseriyeti Ukrayna'da savaşan ve Türkiye'nin Montrö prensipleri çerçevesinde Boğazlardan geçişlere kısıt koyması sebebiyle Suriye'deki güçlerine takviye yapması oldukça maliyetli hâle gelen Rusya, bölgedeki dönemsel pasifliğinden faydalanacak İran destekli unsurlar sebebiyle sıkıntılı bir süreç yaşayabilir.

“

Rusya'nın olası milis akımının uluslararası kamuoyundan alacağı tepkinin seviyesi bölgedeki muhalif güçler arasındaki yabancı savaşçıların Rusya'ya karşı savaşmak adına bölgeden Ukrayna'ya geçiş yolları aramasını da tetikleyebilir.

”

Halep ve İdlib kırsalında konuşlanmış İran destekli mezhepçi milis güçlerin bölgede Suriyeli muhalifler ve Türk Silahlı Kuvvetlerini (TSK) provoke edecek saldırılara yeniden başladığı bir senaryo Moskova'yı uzaması hâlinde büyük kayıplar vereceği bir cepheyle yüz yüze getirebilir. Normal şartlar altında İdlib ve çevresinde Rusya'nın hâkim aktör rolüyle sorun yaşamadan

faaliyet gösteren İran destekli unsurlar ise hem milis gücünü hem de dikkatini Ukrayna'ya yoğunlaştırdığı bir dönemde Tahran-Moskova rekabetinde Moskova'ya çelme takmak için böylesi bir provokasyonu deneyebilir. Öte yandan Rusya'nın olası milis akımının uluslararası kamuoyundan alacağı tepkinin seviyesi bölgedeki muhalif güçler arasındaki yabancı savaşçıların Rusya'ya karşı savaşmak adına bölgeden Ukrayna'ya geçiş yolları aramasını da tetikleyebilir. Vatandaşı oldukları ülkelere hukuki engeller sebebiyle dönmeyi tercih etmeyen ve Suriye'den de çıkmayan pek çok yabancı savaşçı için uluslararası kamuoyunun tepkisini çeken Rus işgaline karşı savaşmak hayatta kaldıkları takdirde yeniden “meşru zemine adım atmak” manasına gelebilir.

Tüm bu olasılıklar Rusya'nın Suriyeli milisleri ve kendi tabiriyle gönüllüleri Ukrayna'da cephe hattında aktif şekilde kullanıp kullanmayacağına dair sorulara net bir cevap vermemektedir. Lakin bu yolu seçerse Moskova'nın hem güney Suriye'de hem de Kuzey Suriye'de Türkiye, İran ve İsrail'in nüfuzlarının arttığı buna karşın Moskova'nın etkisinin törpülediği ihtimale kapı açacağını söylemek mümkündür. Ukrayna'daki savaşın uzaması ve Rusya için artan askerî ve ekonomik maliyetleri orta vadede her hâlükârda Suriye'yi etkileyecektir. Bir de bu denkleme yabancı savaşçıların dahliye hem yabancı aktörlerin Suriye'ye daha fazla müdahil olmasına imkân sağlayacak hem de ülkenin ekonomik şartlarının hızlandırdığı milisleşme temayülünün katlanarak artmasına yol açacaktır. ■

